

Van ez az új divat, hogy mindent nevezzünk el valamiről, lehetőleg egy halott emberről. „**Állicc sunk emléket!**”

Régebb is volt ilyen, hogy egy hidat elneveztek a tervezőjéről, a megrendelőjéről vagy valamelyik vezetőről, akinek az idején épült, vagy valami köze volt hozzá. Vagy csak úgy valamiért, ami valakinek bekattant.

De nem volt jelenség, hogy az utolsó falusi iskola fabudiját is valaki olyanról nevezzék el, akinek aztán végleg semmi köze nem volt itt semmihez, csak hát, ha már divat, hogy mindent el kell nevezni, s úgysem volt az önkormányzatnak idén túl sok megvalósítása, jól jönne még egy esemény, gyertek, gondolkodjunk, kiről tudjuk elnevezni.

Széchenyi István? Azt hogy is írják le? Tudjátok mit? Én már három hete gondolkodom rajta.

Legyen inkább József Attila.

A mai gondolkodásellenes, büntetés- és bukásorientált tanügyben, ahol diákok felét elvágják az érettségén, miután éveken keresztül többet büntették, mint jutalmazták őket kreativitásukért, egy iskolát elnevezni József Attiláról kábé akkora becsületsértés, mint egy vágóhidat elnevezni egy náci lágerben elhunyt zsidó rabbiról. És mégis, elnevezik.

Kollégám tette fel a kérdést: minek alapján dől el, hogy Tamási, akinek négy felesége volt és egyetlen gyereke sem, lesz a névadója a katolikus iskolának, vagy hogy szegény Eötvös fogja lejártni a nevét a város leggyengébb iskolájának a homlokzatán. Kértem én, mit vétkezett egy olyan ember, akiről egy olyan iskolát neveznek el, amelyikben az érettségi átmenési arány nulla százalék? Mert van ilyen is, alig két kilométerre tőlem.

Hibás volt ő?

Örvendetes jelenség, hogy legalább az óvónők és az óvodaigazgatók még nem betegedtek meg ebben az emberről elnevezésben, nekik bőven **elég egy Napsugár**, mondjuk, nem vágnak egy Arany Jánosra.

A mi időnkben nem volt az általános iskolának nevük, számuk volt. És úgy is jó volt, sőt. Konfliktus és egymásnak feszülés is kevesebb volt. Aztán emlékszem arra a pillanatra, amikor szülővárosomból, Vásárhelyről jelezték, hogy baj van, valamit kellene írnom erről, mert elkezdtek elnevezni az általános iskolákat emberekről, s csak két iskolának jutott magyar név a huszonvalamennyiből.

Hiányzott ez nekünk?

Azóta mindig, mikor hallom, hogy valaki szeretne valamit elnevezni egy magyar valakiről, hogy az legalább magyar maradjon, elgondolkodom, kell nekünk ez a játék? Ebben a játékban alul fogunk maradni. Mert erősebbek, mint mi, nagyobb a hatalmuk. Látszatharcolni velük lehet, amint politikusaink is teszik, szavazatgyűjtés céljából, de a végén úgyis mi fogjuk megszívni.

Nem emléket kellene állítani a magyaroknak, hanem magyarokat kellene csinálni. Iskolát építeni kellene, nem elnevezni. Csak vezetőink úgy el vannak foglalva az emlékéllítással, hogy nincs idejük foglalkozni azokkal a dolgokkal, amelyek a jólétünket és a gyerekvállalási kedvünket növelnék.

Emlékszem, egyetemista koromban sokan jártak le Vásárhelyről Udvarhelyre bulizni, azt mondták, hogy Udvarhely egy iskolaváros. Ma büszkén valljuk, hogy Udvarhely a szobrok városa. A városvezetés hónapokig gondolkodott azon, hogy megengedje-e nekünk, hogy egy új ovis csoportot indítsunk, de gondolkodás nélkül megszavazta dísztanácsülésen, hogy „emléket állíccsunk”. Mert **az szinte ingyen van**, gyors, s sokkal nemesebb, mint a gyermekszaporulatot

ösztönözni, vagy a fiatalokat itthon tartani. Manapság 4 évben gondolkodunk, de talán még annyiban sem.

Fel kell fogni, ha gyermek nincs, mind nevezgethetünk bármit bármiről, történelem vagyunk. Habár, így is úgy is történelem vagyunk, tisztában vagyok ezzel, hiába osztom itt az észet, nem fogom tudni megfordítani az irányt, túl kicsi vagyok hozzá. S ráadásul még ebben a választások körüli hangulatban esetleg még le is libsiznek.

Úgyis mindegy. Végünk van.

Még néhány évtized, s csak az utcanevek maradnak. Aztán azokat is lecserélik a sajátjukra. Kérdelem én, cigányokról hány utcát neveztek el a környéken az elmúlt időszakban? Valószínűleg egyet sem. És mégis övük a jövő. Ők élnek. Hány iskolájuk van? Hivatalosan nagyon kevés, de a valóságban egyre több. Nem bukaresti lobbizással, parlamenti cselekkel vagy akármikkel vívták ki, hanem egyszerűen létszámukkal. Nem több évszázados múltjukra, jogaikra vagy akármire hivatkozva, hanem csak úgy, azzal, hogy vannak.

Mi is **akkor voltunk nagyok, amikor csak úgy voltunk**. Mikor végigsepertünk Európán, és az épületeket nem átnevezgettük, hanem kiraboltuk és felégettük. Aztán kényelmesebbek lettünk, egyre féltősebbek, nyafogósabbak, nőttek az igényeink és a múltunk.

Lehetne arról elmélkedni, hogy mi a jó, a minőség vagy a mennyiség. A tömeg, vagy a fejlettség. Aki akarja átmítani magát, nyugodtan elmélkedjen arról, hogy mi, magyarok milyen magas szinten állunk, és ne figyeljen rám. Nekem úgy tűnik, hogy amikor egy kultúra eljut arra a szintre, hogy **be tud burkolózni saját múltjába**, kihal. Vagy legalábbis összeomlik.

Ezt mutatja a történelem.

Ha feltétlenül vissza akarunk tekinteni a múltba, akkor ezt is lássuk meg, ne csak nagy magyarjaink hajfényét.

Gondolhatunk az ókori Rómára, de akár a jelenlegi Németországra is, vagy a nyugati országok zömére. Tudom, hogy nagyon felületes, amit mondok, és a valóságban ennél komplikáltabb, de most ne vesszünk el a sok részletben. Ha egy közösség eljut egy adott szintre, igényei lesznek, s az igények miatt elvesz az az idő és pénz, amit gyerekeknevelésre lehetne fordítani.

Nem tudom, hogy ez a folyamat megállítható-e, nem tudom, hogy volt-e rá példa a történelemben. Lehet, hogy igen, és lehetne abból tanulni. De lehetne tanulni a mostani, élő példákból is. Nem akarok sokat cigányozni, de elismétlem: **ők élnek**.

Ők élnek, mi pazaroljuk az időnket a megemlékezéssel. Kamu megemlékező ünnepségeket tartunk, amin nem is azokról emlékezünk meg, akik voltak, hanem valami idealizált, retusált, mai politikai érdekeket kiszolgáló képükről. Kamu névadó ünnepélyeket tartunk.

Majd nyögjük a következményeit.

Valaki gondolt bele abba, hogy egy ilyen névadás utólag mennyi plusz munkával jár? Hogy ki kell cserélni egy rakás iratot, pecsételőt, akármit. Hogy eddig csak annyit kellett leírnia valakinek, hogy az „udvarhelyi városi könyvtár” vagy a „farkaslaki közbécé”, de ezentúl azt kell leírnia, hogy az „udvarhelyi Nyírő József városi könyvtár” vagy a „farkaslaki Damjanich János közbécé”, de ezt ezerszer le kell írnia, mert mondjuk alkalmazottja az intézménynek.

Persze, ha ő volt a névadó, akkor ez egy öröm, és minden egyes leírás egy sikerélmény, de ha nem, akkor minden egyes újabb leírás egy felesleges elpazarolt pillanat az életéből. Mikor már tizezredszerre írod le, hogy „Fernengelszky Gyula községi könyvtár”, akkor az már nem megemlékezés.

Apropó megemlékezés: a megemlékezés magánügy.

Ha már nem magánügy, hanem egy esemény lesz belőle, akkor az már nem megemlékezés, hanem magamutogatás. Manapság a megemlékezések java szereplés. Azok közül, akik kiállnak koszorúzni, és miközben a koszorújukat valaki helyezi el, ők főhajtással emlékeznek egy nemzeti hősrre, hányan gondolnak vajon a hősrre és hőstetteire, és hányan gondolnak arra, hogy vajon jól áll-e a kabát rajtam, vajon a kalapom vegyem-e le, vajon elég mély volt-e a főhajtás, nem gondolják-e az emberek azt, hogy.

Az elnevezések java is személyes ambíció, nem arról szól, hogy én megemlékezek Őróla, hanem arról szól, hogy **ÉN kitapostam, ÉN kilobbiztam, ÉN kiharcoltam**, hogy az ÉN hősről nevezzék el azt a valamit, és ne a másik hősről.

Az én hőszám győzött, ezáltal én is győztem.

Az, hogy Vásárhelyen harcolunk, hogy most épp magyar vagy román embernek állítsunk szobrot, magyar vagy román emberről nevezzünk el egy utcát, az a harc rólunk szól, nem azokról az emberekről, akik szegények nem tudhatták, hogy mi ilyen hülyék leszünk, hogy őket tűzve a zászlónkra, „ki tud jobban megemlékezni” játékot játszunk majd a bőrükön.

Valaki gondolkodott azon, hogy valamelyik büszke névadó ősünk esetleg nem szeretett volna részes lenni egy ilyen feszültséget szító névadó játéknak, mert mondjuk, a megbékélés híve volt? Vagy azon, hogy egy aktív ember, aki egész életében valós és hasznos dolgokat tett, építette a jövőt, elmosolyodna egy ilyen látszatintézkedésen, hogy egy semmit nem építő politikus az ő nevét adja egy akárminek, amit valamelyik elődje hozott létre?

Valaki gondolt arra, hogy esetleg József Attila nem szeretette volna, ha olyan iskolát neveznek el róla, ahol majd levonják a másképp gondolkodó diákok magaviseletét?

Kit érdekel?

A névadókat, eseménygeneráló politikusainkat bizonyára nem. Ők mennek előre, a nevek maradnak. A pénz halad, a név marad. A név marad! Csak névadatlanul maradt hely és intézmény nem marad lassan. Minden elfogy. Mit fogunk elnevezni eljövendő nagy halottainkról? Nincs már egy iskola, nincs már egy könyvtár név nélkül. Nincs már egy park. Csak a körforgalmak virágágyásai maradtak, s az adóhivatal, amit még nem neveztek el holtakról.

Több embertől is hallottam, reménykedtek benne, hogy a városi könyvtár névadatlanul marad még pár évig, mert szívesen látták volna Kányádi nevét ott. Késő bánat! Sanyi bácsi magára vessen, ha nem tudott idejében meghalni, nincs nekünk időnk annyit várni, most van a névadó hullám, aki nem kapaszkodik fel rá, lemarad.

Nem, élőkről nem nevezünk el semmit, **mi a holtak és a gyász nemzete vagyunk!** S egyébként sem volt elég nagy magyar ahhoz, hogy így, a magyarországi választások előtti szavazatmaximalizálásban pont egy könyvtárat kapjon. Túl kevésszer használta a „haza” szót verseiben, igen.

Jól van, Sanyi bácsi, nyugodjon meg. Magának is jut valami, valamelyik körforgalmi virágágyás, vagy a tervezett korcsolyapálya. Ha repülőteret lehet zeneszerzőről elnevezni, korcsolyapályát miért ne lehetne költőről. S ha azt mégis Wass Albertről fogjuk elnevezni, akkor magának adjuk a legszebb körforgalmat. De csak ha megígéri, hogy igyekszik, mert két év múlva választások vannak, azelőtt meg kell, hogy tartsuk a névadó ünnepséget!

Nagy a konkurencia, Verestóy már meghalt, szerintem egy tulipánágyást ő is megérdemelne valamelyik körforgalomban, s talán egy „vándor székel hazatalál” szobrot is a Jenci körparkjában. Vagy legalább egy emléktáblát a Matrica gyárra. Állíccsunk már emléket neki!